

اشعار قرآنی در دیوان انوری

رضا دهمرده^۱، علی دهمرده^۲، محمد دهمرده^۳

۱- دانشجوی دکتری زبان و ادبیات فارسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد بیرجند

۲- دانشجوی کارشناسی ارشد هوافضا دانشگاه صنعتی مالک اشتر تهران

۳- دانشجوی تربیت بدنی دانشگاه فرهنگیان شیراز مرکز سلمان فارسی

چکیده

تتبع در شعر انوری نشان می دهد که وی شاعری فاضل بوده است. تعبیر دقیق او از اصطلاحات علمی، اطلاع شاعر را از علوم متداول عصر خود از ادبیات فارسی و عربی گرفته تا ریاضیات و نجوم و هیأت و مقدمات پزشکی و اصطلاحات فلسفه و منطق نشان می دهد. داشتن این اندازه اطلاع در چنان عصر برای کسی که می خواسته است در سلک مدح گویان دربار در آید ضرورت داشته است. نگاهی بدانچه نظامی عروضی معاصر انوری - شرط شاعر خوب دانسته است. و توجه به معارضه و همچشمی شاعران آن عصر با یکدیگر، ضرورت دانش اندوزی و نو آفرینی را برای رقابت با همکاران و جای گرفتن در سلک آنان مسلم می دارد و معلوم خواهد داشت که انوری درباره دانش خود به گزاف نبالیده است. با اینکه انوری در زمره شاعران مدح گو بوده است و با اینکه در قصیده ها و قطعه های وی نشان تملق و حتی دنائت را بوضوح می توان دید، چنان نیست که سراسر عمر خود را وقف سرودن این نوع شعرها کرده باشد. در دیوان او قصیده ها، قطعه ها، غزلها می یابیم که ذوق لطیف، احساس، نوع دوستی و بزرگ منشی او را نشان می دهد. اشعار انوری را به سه دسته می توان تقسیم کرد: دسته اول: قصیده ها و قطعه ها که ستایش ممدوحان در آن با اغراق توأم است اما به گزافه گوئی منتهی نشده. دسته دوم: قطعه ها و قصیده ها که پس از این دوره یعنی در عصر از هم گسیختگی سلطنت سلجوقیان و پس از گرفتاری سنجر سروده است، در این اشعار پستی طبع شاعر بی نهایت آشکار است. دسته سوم: قصیده ها و قطعه ها است که در ضمن آن بر گذشته بی حاسب خود دریغ می خورد، و از اینکه عمری را بیجا برای بدست آوردن نان بمدیحت سپری کرده پشیمان است. در این مقاله به اشارات آیات قرآنی پرداخته شده است.

واژگان کلیدی: اقتباس، آیات قرآن، دیوان انوری